KONTROLL? – *Arbeidsminister Anniken Huitfeldt og NAV-direktør Joakim Lystad er opptatt av å avdekke trygdesvindel. Hvem kontrollerer NAV sitt eget trygdemisbruk? spør kronikkforfatteren.*

Foto: JAN PETTER LYNAU

Hvem skal dømme NAV?

NAV har de senere år vært opptatt av å kontrollere brukerne for å avdekke misbruk av trygdeytelser.

Det er blant annet iverksatt effektive kontrollrutiner mot andre offentlige registre for å gi NAV de nødvendige verktøy i kampen mot trygdemisbruk. Men hvordan kontrolleres NAV sitt eget trygdemisbruk?

NAV

Lene Frykman, advokat

Må velge

Etter mange år som advokat innenfor dette saksfeltet har jeg gjentatte ganger kommet over grovt misbruk av reglene fra NAV sin side. Fremdeles forteller folk meg at de får beskjed om at de bare kan sette fram ett krav, slik at de blir tvunget til å velge mellom å søke om fortsatt arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon. «Man kan ikke helgardere», får klienter av meg høre. Selvsagt kan man det! Hvis det viser seg at NAV er uenig i det valg man tok og avslår den ytelse man søkte om, risikerer man å stå uten penger de månedene det tar å behandle det «riktige» kravet. Forutsatt at man ikke klager, naturligvis, for det ville jo være å helgardere igjen. Da må man vente enda lenger. NAV henviser glatt til sosialtjenesten, selv om de er klar over at det er sykdom som gjør at brukerne ikke kan være i arbeid. Jeg har en rekke ganger påpekt både i enkeltsaker og oppover i systemet at denne praksisen er lovstridig. Direktøren for NAV Klageinstans har sagt at dette nå er et tilbakelagt problem. Det stemmer ikke med min erfaring.

I den senere tid har jeg fått inn flere saker hvor NAV Klageinstans enkelt og greit definerer bort folks rettigheter, for eksempel ved å kalle et vedtak for en «beslutning». «En beslutning kan ikke påklages», skriver de og slenger på tre paragrafer som for å understreke at de har rett. Dette til tross for at det er snakk om helt ordinære enkeltvedtak hvor forvaltningslovens saksbehandlings- og klageregler gjelder fullt ut. Klageinstansen, som skal ivareta brukernes rettssikkerhet og kontrollere at de vedtak som er fattet er korrekte, bryter loven og fratar brukerne grunnleggende rettigheter. Mest bekymringsfullt er det at dette er satt i system. Det kaller jeg trygdemisbruk.

Gir opp

NAV er raske til å dømme mannen som overstå en setning nederst på side tre i vedtaket om en frist som skulle ha vært overholdt og mener det er klart uaktsomt at en eldre dame glemmer å oppgi som lønnsinntekt et beskjedent honorar hun vil motta om et halvt år for å sitte i styret i borettslaget. De er tydeligvis ikke villig til å stille de samme strenge krav til seg selv som til brukerne sine. Hvem skal dømme NAV sitt eget misbruk? Sivilombudsmannen og vi advokater som jobber med trygderett gjør så godt vi kan, men det er en lang vei å gå mot en så stor etat. Konsekvensen blir at altfor mange gir opp kampen mot NAV uten å få det de har krav på.

DEBATTEN

VG MENER

Hensynsløst!

● Foreldrene til dødssyke Mikkel (13) nektes pleiepenger av NAV fordi de selv ønsker å ta seg av barnet sitt.

● Det er en lang vei å gå mot en så stor etat, skriver Frykman.

Mister støtten fordi gutten går på skolen